

Inde salutis spem concipe/te recreans:
 Collige vel firmum solamen in hac ratione
 Lucenti speculo quam docet alma fides:
 Omnis in hac vita peregrinans tendit ad illam
 • Celestis patrie perpetuam requiem/
 Scis quam gaudendū quanto plausu iubilādūz
 Tali dum requie perfruitur morieris.
 Si purgandus adhuc retinetur letificeris/
 Premia celorum q̄ sibi certa manent
 Nil vltra peccare potest/nullo discrimine vitam
 Perdere celestem/sine suo stabilis/
 Iudicio domini iusto si forte/quod absit
 Perditus est/cur fles fletus /ianiter est.
 Cor tenerum forsan/pietas/natura ve pungit
 Rumpi consuevit fedus amicicie
 Bos ⁊ iumentum iuga se socialia plangunt
 Perdere/nonne magis est socialis homo.
 Te minus hinc miroz raulinam flere sorozem
 Assiduū que te fouit in obsequijs
 Ejice tristitiam seculi causat quia mortem
 Pro solo sapiens crimine rite gemit.
 Aspera sit fors/sit vel prospera/nil nocet vlli
 Si per peccatū defuit abusus ei.
 Adde voluntati tua sit conformis oportet
 Diuine/quid ager murmur in oppositum:
 An bona mors fratris/carnalia vincula resoluens
 Quo caperet celum liber et emeritus.
 Fraternalis amor dedit hanc mortē/quia peste
 Dum fouet infectos/contagione perit.
 Hac de valle deus eduxit eum properanter/
 Ulterius ne fraus hostica deciperet.
 At varijs nostra versatur vita periclis/
 Omne repletur iter retibus et laqueis/
 Tendimus ad patriam suspiramusq̄ gementes
 Quam raulina soroz quam nicolaus habet.
 Hactenus hec volui tibi frater scribere/ quo mens
 Fortis et equa suam nostra petat patriam.
 Illic cernere nos/dare viuas reddere voces
 Fas erit/et quicquid cor petit/illud habet.
 Oremus tandem pro defunctis/vt et ipsi
 Sint memores nostri cum bene fiet eis. **Finis**

R Tractat' eiusdem
de preparatione ad missam et pollutōne nocturna.

Dabitatum est apud me frequēter et diu presertim post sulprium sacerdotium/ si quis nocturno pollutus somnio a cele

brando missam cessare deberet. Exptus sum similiter multos presertim religiosos ⁊ nouissime quendā pre ceteris tali dubitationis scrupulo non parū turbatos. dum ex vna parte eos ad celebrandū trahit deuotio ex altera timor offense reprimat. Tandem effectus super hac re certior/ tum let doctorum sacrozū lectōne/ tum exptoz et virtuosoz cōsultatōe et exēplo. tū postre

De preparatione ad missam

mo ex ipsa rōis et exp̄imentalis cognitōis at
testatōe/ inductus sum vt cōsideratōes ali
quas breues et nō prorsus inutiles super
hac celebratōis materia cōponerē. eas iu
dicio melius et sinceri sapientium suppo
nendo. Considerationū h̄mōi q̄dā erunt
accessorie. quedā p̄ directū r̄siue p̄recor
autē dari veniā si forsan ip̄urius loq̄ndū
erit. qm̄ morbo talis ē q̄ vitā alit̄ detegi vit
p̄licioribz medicamētis sanari potest.

Considera. prima.

Nullus h̄z certitudinē euidentem
absq̄ dei reuelatōe speciali q̄ sit
sufficiēter disposit⁹ et dign⁹ ad ce
lebranda missē misteria. p̄ q̄ tūc posset
aliquis euidenter cognoscere se esse in gra
tia gratū faciēte. et q̄ sufficiēter fecit q̄cqd
req̄rit ad hoc q̄ de sibi grām hāc infude
rit. q̄ insup nullū ponit obicē ex pte aliq̄
ad h̄mōi gratie susceptōem Deniq̄ sciret
euidenter q̄ rite constitutus est sacerdos.
ad habendū prātem nullaten⁹ impeditus
et similia multa q̄ sunt pure p̄tingentia. et
que sciri nō p̄nt infallibilr/ absq̄ dei reue
latōe speciali. Præterea q̄s nesciat posse fi
eri/ vt homo de⁹ in reprobū sensum/ ex de
meritis p̄cedentibz vt nō videat pctā sua.
et ita nihil sibi consci⁹ sit. nō tñ in hoc est
iustificatus/ put apls formidando testat̄
Forzan est talis cōpat⁹ ip̄i Aman supbo.
q̄ ad cōuinūū hester venit/ reputās hoc si
bi ad honorē esse p̄cipuū/ qd̄ sibi erat ad
suspendiū. Quis scit si auditur⁹ est Ami
ce quō huc intrasti nō h̄ns vestē nuptiale
Forzan deniq̄ talis annumerat⁹ est inter
illos de q̄bus p̄pheta: nō tā imp̄cative q̄s
p̄renūciatiue dixit. Fiat mēsa eoz coram
ipsis in laqueū et in retributōes et in scan
dalū. Obscurent oculi eoz ne videant. et
dorsum eoz semp incurua. Effunde sup
eos irā tuā et furor ire tue cōphēdat eos
Fiat habitatio eoz deserta. et i tabernacu
lis eoz nō sit q̄ inhabitet. Uideris q̄s ex
timefcenda sententia/ si mistico sensu vt
mur/ p̄tra quosdā ad sacrā eucharistie mē
sam accedētes indicat. p̄sertim cū dicitur.
Obscurent oculi eoz ne videāt. Et cōfor
miter ad illō/ apls intonat et minat. Qui
indigne inq̄t māducat et bibit/ iudicium
sibi māducat et bibit. Et rursus p̄pter hoc
inter vos multi imbecilles et. Nec ibecil
les. et cetera. Nec imbecillitas et hec dor/

mitio/ magis ad animam q̄ ad corpus/
referēde sunt puto. Constat autem q̄ hec
oia certitudinē euidentē tollūt ab aliquo
sup sua ad celebrandū dignitate.

Consideratio. II

Ad digne celebrandum/ et absq̄ te
meraria p̄sumptōe et imputabili
tate ad nouū peccatū/ non req̄rit
talis euidentē certitudo sup celebratōis di
gnitate/ p̄ q̄ null⁹ tūc cōstūcūq̄ iust⁹ et
pur⁹/ deberz celebrare. nec hoc possz absq̄
discrimie. si nō fieret ei reuelatio specialis
Sufficit ergo certitudo talis q̄lem i ma
teria morali cōsueuim⁹ expetere et capere.
Que certitudo potest appellari certitu
do moralis aut civilis. sicut prudēter lo
quebat p̄hs primo Eth. dicens. iij. c. Di
sciplinari enī est/ intantū certitudinē inq̄
rere fm̄ vnūq̄q̄s genus/ in quātū natura
recipit. Ad hanc certitudinē morale suffi
cit vt plimū/ q̄ homo accedēs ad missam
discusserit consciā suā sicut fecisset. p̄ ma
gna re lucranda aut incōmodo graui cui
tando. et q̄ nō sit sibi cōsci⁹ post hanc di
scussionē de pctō mortali/ aut de p̄posito
peccādi mortaliter/ q̄ insup nō p̄gnoscat
se aliud impedimentū legitimū p̄ excōica
tionem aut irregularitatem habere Con
suetio itaq̄ in hoc cum Durando quar
to sententiaz disti. ix. q. iij. q̄ talis etiam
si esset in peccato mortali nesciēter nec de
eo exp̄ssam ageret cōfessionem/ reportaret
vnum et duobus. Aut sibi remitteret tale
peccatū virtute sacramēti qz videt̄ facere
qd̄ in se est ad ei⁹ deletionē. nō enī de⁹ req̄
rit vltra posse. Aut fieret sibi diuini⁹ illu
stratio et recognitio sui peccati. q̄tin⁹ p̄ pe
nitentiā illō dilueret. quē admodū multis
p̄tingere p̄batissimū est/ q̄ in initio sui sa
cerdotij dū celebratōz cōtinuāt/ in remō
ratōz redeūt plimoz et occultissimoz pec
catorz. Silem iueniūt grāz/ illi q̄ nouiter
ad frugē melioris vite/ toto corde se p̄pa
rant. Porro talia pctā in recordatōz veni
entia ex irradiatōe superioris lnis in p̄fun
da abisso aie: nō ideo tales p̄fiteri tenēt q̄
nō prius delata esse potuerūt modo p̄e
dicto. sed fit hoc ad obediendū p̄cepto de
cōfitemdo semel q̄libet pctm̄ nostz. qd̄
dū distincte cognoscimus.

Consideratio. III.

S On omnis scrupulus aut dubitatio de peccato mortali/ neq; omnino indeuotio aut deordinatio aut non attentio/ impediunt de necessitate celebrantis dignitate. Pater quia certitudo moralis qualem pdiximus sufficere/ cōpatit̄ secum vacillatiōem quandā animi aut hesitatiōem quandā vel suspitōez seu scrupulos/ q̄ homo nō sit sufficēter dispositus/ aut q̄ impedimēto aliquo ligat̄ est. Compatit̄ etiā deordinatiōem aliquā p̄sertim viriū inferiorū. et legis tyrannice membrorū. que nō est sepe subdita nostre potestati. Et q̄ causat̄ indeuotio quedam quā nō plenā actualis semp attentio. cōsequitur. nec ob inde peccato maculari necesse ē nec peccat. Et si q̄s opposuerit q̄ dubitās de aliquo an sit illicitum et stāte dubio/ illud agēs peccat qz se discrimini sciēter obijcit. Rūdeo cū dño Guilhelmo anthiodoreū. regulā hāc magistralē intelligendam esse de dubio tali qd̄ est vehemens. et magis aut salte eque inducit mētem credere q̄ est mortali illicitū/ sicut q̄ est licitū. Secus est vbi mens plus inclināz et iudicat q̄ est licitū q̄ illicitū. quāuis nō habeat vsq; quaq; certitudinē euidētem aut fixā. qz nec hoc ipm̄ requiritur. Sūt itaq; nonnulli et p̄les/ q̄ fortis sunt fantasie. q̄ p̄erea sepe trepidāt timore vbi iudicat̄ etiā nō esse timendū. Tales dñt̄ in niti cōsilio superiorū et prudentū. et p̄ra talem ipoz vacillatōez audacter opari. Sic enī plerūq; vincēt. abibitq;. Qui vō renuūt credere superiorū et prudentū p̄silio ad tales scrupulos deponendū. et agendū cōtra eos errāt multipl̄. Primo p̄ superbiā et arrogantia/ preponēdo iudiciū suū et prudentiā/ alioz iudicio. Rursus talis vir aut nunq̄ deuotiōem habebit solidā. nec pacē conscie a talib; ac p̄inde carebit loc⁹ aie sue/ hospite illo de q̄ p̄pheta dixit q̄ In pace fact⁹ est loc⁹ eius. Dicūt doctores aliq̄ quib; assentio/ q̄ aliqñ nō est tā meritoriū credere/ sic velle credere. nec dolere sensualit̄ de pctis/ sicut velle dolere et nō posse. Desideriū pauperū exaudiuit dñs inq̄t p̄pha. preparatiōem cordis eoz audiuit auris tua. De itaq; iudicat nos et nostra/ fm̄ superioris rōis arbitriū volūtatē et iudiciū et nō fm̄ ea que nobis inuitis atq; p̄dicētib; portio sensualitat̄ inferior aduehit et p̄ducit qualia sunt volubilitas

imaginatiōnū et fantasiar. stimulu⁹ in superioris carnis illecebrosus et vindicatu⁹. Vacillatōes p̄erea timide et incerte sup agēdis aut sup eis credēdis q̄ nostris nequaquā sensib; attingim⁹ et similia. Decipiūtur in hoc multi ex simplicib; distinguere ne sciētes inter ea que portio aie superior agit p̄ cōsensum et ea que portio inferior patitur absq; superioris assensu. Darēt idcirco sepe alijs salubre cōsiliū/ qui nesciūt illō p̄stare sibi. Quare sic certe ob turbā hāc passionū simul irruentiū tumultuant et rixantē. Quocirca memorandū est beati Berni. sup hac re cōsiliū. Erat ex discipulis eius quidā/ tātis inq̄terat⁹ scrupulu/ vt ad celebrandū nullo pacto auderet accedere. Dixit ei deuotus et circūspect⁹ Bernar. postq̄ hoc accepit. Uade frater. et in fide mea celebres. Obediuit discipulu⁹. et scrupulus ois ille/ p̄petuo discessit. Laudanda p̄orsus et imitanda/ tam illius patris industriosa fiducia/ q̄ istius fratris fidelis obediētia. Dicit aliq̄s ex simpliciorib; vtrinq; talis mihi esset abbas aut prior/ qualis erat bñs Berni. credere facilius impetrāt. Hūc vero dū superioris mei parua sapiam inspicio/ nō audeo meā cōsciam et salutē/ sue fidei tali pacto cōmittere. Quisquis ita dicit et sapit/ erras et desipis. Non enī cōmisisti te et salutē tuā/ in manus hois/ qz prudēs est et plimū litteratus aut deuot⁹. s; qz tibi est fm̄ regulare institutiōez preposit⁹ et p̄latus. Quāobrem obediās sibi nō vt hoī. s; vt deo iubētī. si tñ nō p̄ra deum. Et sepe tāto erit obediā tua placētior deo/ tibiq; fructuosior/ quāto est indignior ille cui p̄pter deū subijci nō refugis. Laueas ad extremū/ nedū q̄ris securitatē nec illā adipiscaris/ in grauē ruas dijudicandi et p̄sumptōis foueam.

Consideratio. IIII

C ontigit vt possit aliq̄s eodē tēpe ad celebratiōz laudabilit̄ accedere possit/ nihilomin⁹ ab eadē laudabilit̄ abstinere. Quo casu. p̄mū de se laudabilit̄ ē q̄ scōz. P̄ p̄ria ps. quā aliq̄s ē sine p̄scla peccati mortali aut alio ipedi m̄to. et nō est obligat⁹ ex officio vel alit̄ celebrare. Tunc habet vtrūq; in sua p̄tate facere licent atq; laudabil̄. vt vel cū centuriōe dicat. Dñe nō sum dignus etc. vel cū zacheo dñm fidēter inuiter. Scōz p̄tem. p̄bo

De preparatione ad missam

cum durando. iij. sententiarum di. cii. q. vi.
Celebratio quippe est de se opus bonum
abstinere autem ab ea si sit bonum magis est
in ordine ad indevotionem suscipiendis quam
de se. Rursus celebratio habet efficaciam mag-
nam ex virtute operis operati. propter quam
non tantum valet voluntas sola celebrandi
sicut par voluntas actu celebrandi. Ad-
dit itaque opus hoc exterius aliquid bonita-
tis ad bonitatem voluntatis propter meri-
tum passionis christi. propterea dici solet
opus privilegiatum. Amplius ille qui celebrat
in operis executione magnam ad ipsius deuotio-
nis pinguedinem et diuini solet occupari.
Ducit insuper a virtute nobiliori sic agen-
do videlicet a caritate et dilectione huius sa-
cramenti quam non celebrans quod timore potius
se contrahit. **Q**uod si quis dixerit vaca-
tionem a celebratione ideo fieri ut ipsa post
modum reuerentius et deuotius quanto rarius
impleatur. Fatemur posse sic euenire. Sed
ex aduerso contingere potest quod talis subtra-
ctio remouebit habitudinem ad bonum
cuius effectus est finis per se delectabilis. Si-
gnum inquit aduersi habitus est delectatio in
ope. Euenit insuper plerumque illud dictum. Fla-
sonis. Qui non est hodie/cras minus aptus
erit. **D**istraberis hodie/pax deuotus es.
parum recollectus. plurimum tentat a car-
ne. mundo. vel demone. Credo equidem
agnoueris quod non dormiunt qui te persequuntur.
et cras iudicium erunt aduersantes tibi hostes
tueque deuotioni insidiantes. quales sunt ho-
die. Quo circa non irrationabiliter consulit sa-
piens. Quodcumque potest inquit manum tuam
in statu operare. Nescis enim quoniam tale tempus ad lauda-
biliter celebrandum tibi concedatur quale modo
habet. Et si utrumque habeas/utrumque melius
est. Esto fueris in hac vel illa re defectuo-
sus. cur nouum defectum in non celebrando su-
perinducis. **S**ed frigidus sum dicis aut te-
pidus. Sepe suscipit initium celebrationis
hominem parum deuotum et frigidum/ quem in fine
calescentem dimittit et feruidum. Corpus christi
ignis est spiritualis. accede fiducialiter ad hunc
ignem calesces facilius. Audiamus orantem
Ambrosio. et deum alloquentem. Braue est quod ad
mensam tuam mundo corde et innocentiis ma-
nibus non venimus sed grauius est si quod peccata
metuimus/sacrificium non reddimus. **R**efert
narratio sanctorum patrum de quodam euagrio/ qui
non nisi semel in anno concinandum esse cen-
sebat. contra quem sancti patres repugnabant/

argumentantes quod aut dignum se putabat et
dispositum qui semel in anno concicaret. et ita
presumptuosus erat. aut indignum se tunc fa-
tebatur et nihilominus accedebat. Cur non ita
poterat alius sibi pluries facere hec confice-
re. quam quod de se se sciret indignum. Si fas
est itaque semel in anno cum timore dei cele-
brare. cum eodem timore poterit sepius sibi
esse ad celebrandum licentia. **F**uerunt nec ig-
noro sanctorum alii/ quos certa ratio compe-
scuit ne celebraret in eternum. **S**ed particularia hec
facta quorundam/ veneranda magis sunt pia
interpretatio/ quam in exemplum agendum trahenda.
Postremo non sum nescius diuersa esse do-
na et vocaciones in diuersis/ putant spiritus sanctus
voluerit. et alii indisponit per interruptio-
nes celebrationis. et se sevit postmodum recolligit
alius ex eadem frequentatione redditur inde-
uotior. et ex tali familiaritate promptior
ad contemptum. Quamobrem suam interro-
get unusquisque conscientiam et tunc per experien-
tiam et prudentioris alicuius consilium. id
quod oportuni compererit exequatur. Hinc
dicebat egregius doctor Augustinus. quoti-
die celebrare/ nec laudo nec vituperor. **I**pe
tamen et alii/ consulunt sic viuere ut quoti-
die digni simus accedere

Consideratio .v.

Nulla pollutio inchoata et perfecta
in somno/ peccatum est mortale. **P**er
et famosa Augustinus. regula quod peccatum
adeo voluntarium est/ quod si non esset voluntarium
non esset peccatum. et intelligitur de actuali. Rur-
sus ista est expressa determinatio eiusdem. pro
de ci. dei. c. xxv. loquens de violenta corrup-
tione virginis alicuius. Quantomagis inquit
absque culpa est in corpore non consentientis/ si
absque culpa est in corpore dormientis. **D**ice-
tes oppositum/ contradicunt non solum theologice
sed etiam philosophice determinatio. nec habent quod re-
spondeant si fiat eis argumentum de furio-
sis et infantibus et alijs non utentibus ratio-
ne quod pro tunc non peccarent noua transgres-
sione. concordans est omnium sapientium recte/
sententia. **N**otandum dicimus si pollutio inchoa-
ta sit et perfecta in somno/ quoniam possit aliquis vi-
gilans/ impure habere desiderium se polluenti
quo vigente/ caderet in somnum/ in quo sua
pollutio compleretur. Posset similiter pollutio
nec in somno ceptam/ expurgatam male presum-
mare. Constat in his casibus/ radicem pol-
lutionis esse liberam atque flagitiosam/ propter

quã illud opus obscenũ imputabitur ad culpã. Animo si vitioque fuerit in principio et sine carẽtia vsus ronis/et cõsensu liberi ar. erit vitioque talis actus (etiã si vigilando cõpleret) absq; culpa mortali. Palam est ratio. qz libertate carebit. ¶ Poterit forsã aliq; peccare postmodũ. cõplacendo sibi in tali voluptate pbrosa quam habuit. Nõ obinde tñ redderet prior actus pollutionis culpabiliter vitiosus. Posset etiã aliquo mō placere s̄m sanctus Tho. nõ qz voluptas est. sed qz sanitas et nature affert exonerationẽ/absq; sui q̄ patit̄ p̄ curatione vel assensu. ¶ Deniq; nõ cõsultunt sancti/q; debeat violenter fluxus ille dũ enigilãdo sentit iam effluens/coerceri qz vel esset frustra conatus ille. vel nature supra modũ grauius. ¶ Confirmatõ oim̄ ista est. qz actus exterior nullũ peccatũ est nisi denotatõne extrinseca. pl̄ qz vna que nõ dicit̄ p̄prie sana. Si nullum sit igit̄ in animo p̄prie dictũ peccatũ dũ libertate nõ vit̄ nullus erit p̄prie actus exterior vitiosus. Neq; tñ negabim̄/qn̄ p̄ crapulã aut dãnabile illecebrã vigilie/possit aliquis in hac illabi sordiciẽ. sed culpam tñc vigilã nō somn̄ habet. qn̄q; et crapula et cogitatio voluptuosa/et aliã crimie sepe carẽt. et p̄nt añ somnũ dilui penitendo.

¶ Berta cõsideratio

Pollutio corporalis in somno cõtingere p̄t/nõ solũ absq; peccato mortali p̄cedere. imo et ex merito. ¶ Patet ex distincõne famosa data p̄ Greg. et alios tam theologos q̄ naturales. Euenit itaq; nõnunq; h̄ in mūdicia et infirmitate aut debilitate nature. exonerare se volẽtis. aut retinere non valẽtis. Nãq; est p̄terea aliq; fluxus fere talis in viris aliq; qualẽ femine patiũt in mēstruis. et sit cũ nulla aut tenuissima voluptate etiã vigilãdo. Fit aliqñ insup aliq; fluxus tãta lubricitate et facilitate in quibusdã viris aut femis/qz solo aspectu aut alloquio aut leui cogitatõe prouocat. Quis ergo dixerit apud tales inuitos et renitẽtes/aut nullo modo cõsentientes ab initio vsq; ad finẽ/peccatũ mortale cõmitti. ¶ Non oim̄ vna est cõplexionis armonia. Quosdã videm̄ e naso leuissima aut nulla occasione defluere sanguinez. alios cũ violẽtia multa id ñ pati scim̄. Logno

ui hoĩem septuagenariũ secularẽ et valde crapulosum/q̄ nunq; se pollutũ fuisse dormiendo testabat̄ et hoc in alijs mirabatur. Aliũ vidi religiosum et sobriũ/qui p̄ decẽniũ et amplius/fere quotidiana hac passione verabat̄. Quidã vit̄ somniãt dormientes/aliõs somnia iugiter exagitant. Sed omittam̄ hec et similia. quoz determinatio/medicos plus aspicit et similiter remedia. qn̄q; mihi falsus fuerit vnus ex medicis famatissim̄. se pridẽ ad medendũ tali nocturno fluxu i alijs studuisse diligẽter sed frustra laborasse. Nos aut̄ moralia seu theologica loquẽtes declarem̄ quo pacto possit ex merito p̄cedere pollutio nocturna cõtingere. ¶ Primo quidẽ ex arta abstinentia in pane et aqua. hoc euenire p̄spiciũ fecit experientia. Ampli⁹ volẽs aliquis hoc vitium carnis/p̄dicãdo detestari. nõne sup illo cogitare posset. aut similiter cõfessiones audiẽdo. posset vitioque et cum merito magno. Nihilomin⁹ occurrere videbit in somno nõnunq; p̄cogitãtã impudiciã rũ simulacra. et ipm̄ ex illis sicut i alijs ad pollutionẽ p̄citari posse q̄s negauerit. Ad dũt sancti p̄res qz fuerit ocul⁹ mētis apertus et tertius/ad fallaces insidias demonis intueãdas/nõnunq; has sordes fieri illusionis sue. vel ad terrendũ et inq̄etandũ timorose cõscie puritate. vel p̄ boni opis (vt celebrationis) impedimẽto. vel vt vigilantẽ placeat/qd̄ somniãs ptulit. vel vt abstinentiã piculosã et indiscretũ vite rigorẽ suadeat. et in insaniam p̄cipitet. vel vt deo p̄picio et p̄mittẽte deuotã mentẽ sic exerceat. et ex tali feditate stimulatã/in humilitate custodiat. ¶ Hoc in loco duo sunt dicta Greg. m̄oranda. Primũ est qz sepe tales illusiones seu pollutiones/anim⁹ nesciẽs ptulisse magis dolẽdus est q̄ fecisse. Secundũ qz bonaz mētũ est ibi culpã agnoscere vbi culpa nõ est. sic tñ agnoscat culpa/vt nõ indiscrete impediãt opatio iusta neq; corporis debita sustentatio deserat. Ne p̄terea aliquis cõsciam sibi fabricet et nutriat erroneas. ne cadat in scillã/cupiẽs vitare caribdim. ¶ Patet forsã aliquis hesitationes varias/dũ ad comedendũ vt dormiendũ accesserit. dicetq; sic. pollueris si hoc et hoc nõ omiseris. si nõ tibi p̄cauebis. cõtẽnat talia necesse ẽ q̄ discrimẽ magis imminere circũspicit/si nõ parẽ cum alijs viuendi formã prudẽter insequitur.

De preparatiōe ad missam

Scrupulosus ergo cōtra scrupulos agen-
dū est. et fixo opis pede certādū. **H**ac ar-
te prudēter vsus est ille q̄ turbato cuidam
ingiter sup̄ repetitione horaz suaz si non
assidue et actualiter attēderet ad eas. Inū-
fir p̄niaz hāc/ad temp⁹/ne quolibz horas
semel dictas iteraret. Neqz ei requir̄ actua-
lis sp̄ attētio. sufficit habituualis seu virtua-
lis nō interrupta sciēter et a p̄posito p̄ deli-
beratā attētiōē circa aliud penit⁹ incōpa-
ribile. **V**ille surgūt apud aliq̄s tales scri-
puli/more canū oblatrātes et lacerare mi-
nātes/īpos ambulātes p̄ viam mādatoz
dei. quos etuncere et cōpescere meli⁹ q̄ per
cōtempnū neqm⁹. **T**anūmodo sit cōtem-
ptus iste timor⁹. et regulariter nō absqz
p̄uio alterius p̄sertim sup̄ioris consilio.
alioquin/timor immoderat⁹/facit casum
aut p̄cipitat inconsulta p̄sumptio.

7. **Septima cōside.**

Nulla corp̄alis immūdicia/de p̄
se impeditiua est celebrationis
sed bñ de p̄ accidēs. rōe cōcomi-
tantie alicui⁹ vel sequele in aia.
Hāc cōsideratiōē deducit Bonauēt.
līij. sniaz. di. xij. q. iij. Et patet satis prima
ps ex verbis xpi si bñ p̄pondat dicēdi rō.
Matth. xv. Non lotis manibz māducare/
nō coinquinat hoīez. et rō est. qz nulla passio
talis aut immūdicia exterior/de p̄ se pecca-
tū est. aut de necessitate peccato diūcta vel
inducēs ad peccatū. **P**reterea q̄lis est im-
mūdicia sordidior et abomiabilior corpa-
lis vt corp̄alis ē q̄s sanies leprosoz. hec tñ
nō impedit celebrationē. p̄sertim si fiat in
occulto. **I**dē sentiūt doctores de mēstruis
muliez. et de fluxu p̄petuo viroz aliquoz.
Scōda ps declarat. distinguēdo. qz quedā
immūdicia corp̄alis/cōiuncta ē immūdi-
cie sp̄iali/fm veritatē. sicut in vigilia hñt
formicātes. **A**lia est diūcta tali immūdicie
sp̄iali/tanūmodo fm quādā similitudi-
nem aut p̄formitatē. put est ī somnūs sor-
didis et impuris. qñ nō peccatū est. sed fili-
tudo peccati. **A**liā videmus immūdicia que
horrorem et abominatiōem quandā/visa
vel recogitata generat. vt in leproso et alijs
plurimis. q̄uis nullam sciam⁹ lesse pecca-
ti veritatē aut effigiem. **P**ostremo alia in-
differens. sicut in pedibus lutosus aut fa-
cie puluerulenta et sudante. **P**rima et se-
cūda/generant vt frequēter in aia/bebetu

dinem quandam discrasitatiōem et deordi-
natiōem atqz indevotiōem. qñ sicut gustus
stato spū desipit oīs caro. sic ecōtra. et am-
plius gustata carne/desipit spūs. et fit car-
nalis ad tempus. longi⁹ aut breui⁹ fm di-
uersas habituatiōes atqz cōplexiōes. **D**e
his in figura dicitū est antiquis. vt taliter
immūdi/sepentur ab alijs vsqz ad vespez
et vestimtoz lotiōem. **H**oc Greg. sic expo-
nit. vt nisi prius ignis tentationis recesserit
reū se quasi vsqz ad vespez cognoscat
Constat enī nullas tales institutiōes que
cerimoniales erant atqz figurales vlla
tenus ad obligatiōes n̄ras trahendas cē-
nisi iudaisare velimus. **P**ropterea vespe-
ra in hoc loco/et lotio materialis nō ad lit-
teram accipiēde sunt. sed tamdiu reputet
se homo immundū vt extra castra sancto-
rum misterioz secedat q̄ diu tales ī eo vi-
gent peccati reliquie. bebetudo. s. mentis.
carnalitas et deordinatio atqz indevotio.
Purgant alij tardius. alij cōfestim lugēt.
humiliati et p̄mptis. lacrimis diluūt et ex-
terminant quicquid carnalitates cōtreū
erat. et omne eius vestigiū/breui lameno
delent et abolent. **S**ordes terrie p̄pter
scandalū vel horrorem. qz virtūz de p̄ ac-
cidens nocere pōt deuotiōi anime. **P**os-
sunt de p̄ accidens celebrationē impedi-
re dum vtqz scandalū vel horroz/et ex con-
sequenti indevotio celebrantis aut assistē-
tium/vehemēter p̄sumūur accessure. **S**e-
cus vbi sunt hoīez exercitati et p̄fecti. ap̄
quos tale nihil timendum est.

Octava considera.

Possibile est absqz vlla rep̄hēsi-
one et cuz merito/aliquē somno
pollutū/sacrosācta misteria cō-
tingere atqz celebrare. **P**̄z con-
sideratiō ex deductione p̄cedētū / **A**d di-
gnā itaqz celebrationē sufficit p̄patio ta-
lis/que nō relinquat cōscientiā pcti mor-
talis. aut impedimēti legitimi. et que de-
uotioem atqz reuerentiā ad sacramentum
penitus nō excludat. **S**ed pollutū modo
dicto possibile est ista in se sentire/nō lōge
post talē passionē. imo q̄ humilior deuoti-
or et ordinatior et reuerentior/ad sacramē-
tū accedet. **C**onstat enī q̄ obscenitas hu-
moris istius cū suis reliquijs/nō p̄petuo
durant. nec p̄petuo a celebratione impedi-
unt. etsi dat spaciū. xxiij. bozaz sicut **A**

Zbertus determinare videt/ poterit aliq̄s vna hora purgatioz effici q̄s ali⁹ in centū. Cur nō ita fiat ad celebrandū similiter aptior. Porro si t̄neat reuersio taliū illecebrarū et passionū tpe celebrationis. P̄nt vtiq̄ et in ol̄o contingere. vel ex aspectib⁹ solis priorib⁹. vel ex corruptela nature. vel diabolica opatione. **H**ec n̄ra consideratio maxime locū habet i religiosis viris et cōtemplatinis. quoz est ad deū facilis cōuersio. p̄pter fortē habituationē. p̄pter etiā carnis subiectionē dū vigilāt. Raro autē ap̄d seculariter viuētes aut nouā bene viuēdi formā inchoātes/ talis repētina seu leuis recollectio deuotionis inuenitur. Lessare eos idcirco aut tardi⁹ accedere ad sacramētum hoc reuerēdissimē tractādū/ cōuenit. **H**abet p̄terea locū n̄ra p̄sideratio/ vbi illusio demonis n̄ra deuotionē impedire volentis/ p̄spicit aliquib⁹ indicijs. neq̄s cedere debem⁹ eidē sed obniti pot⁹. Ubi subinde timer aliq̄s sacerdos de scandalo si nō celebrat. Ubi deinceps tenet aliquis celebrare vel ex suscepto officio. vel ex cōmissione. vel mutua vicissitudine et cōformitate ad reliquos cū quib⁹ viuūt. quēadmodū sunt religiosi pene oēs. **A**tendē dū hic q̄ nullus palā tenet p̄p̄tū defectuz vel infirmitatē occultos proderē. vt plurimū cautius est atq̄ discretius contegere. Prodit autē seipm talis nō celebrās. scāda lis atq̄ frequēter. et cogitatōes varias ascēdere facit in corda alioz. **N**olo t̄n p̄iudicare nec possum nec debeo p̄ hec dicta mea quibuscūq̄ institutionib⁹ religiosoz si aliqui sint ad oppositū. verū est nempe illud apli. Quilibet in suo sensu abundet. Sed dici interim qd̄ mihi dicendū posse videt si nuda cogitet veritas apud habentes libertatem legis xp̄i. **O**pponat forsan aliq̄s de fornicarijs/ q̄ similiter in breui possent recolligere se et ab omnib⁹ peccati reliquijs aiām extergere. possent igit̄ statim celebrare. Opponeret ali⁹ de cōiugatis. apud q̄s possibile est peccatū in sua cōiunctōe nō p̄mitti. qui t̄n de cōiugatione vident. Ad hec dicere possum⁹. **P**rimo ad vltimū q̄ doctorū famosoz sententia est/ tales cōiugatos si accedant ex deuotione/ p̄sertim dieb⁹ solēnib⁹/ non peccare. quādo vel affectu prolis gignēde. vel red dendi debiti/ aut incōtinētie vitāde causa cōmixti sunt. nec obstaculū aliud est. Ad

primū nō aliud pro nunc dicimus/ nisi q̄ rarissimū hoc esset. de his autē que vix aut nunq̄s eueniūt/ doctores parū tractāt. Si tamē immineret graue scandalū pro omissione. si p̄terea grādis cōtritiō cōcurreret. si deniq̄ magis ex surreptione diabolica aut vehemēti temptatione tale flagitium apud serarū cōmisisset. audeat q̄ p̄fund⁹ sapit/ talē prohibere. fateor nō audeo. In hoc casu et alijs (sicut p̄spicū est ex p̄missis) relinquēdi sunt multi sue conscie et iudicio/ circūstantijs omnib⁹ quas prudentia circūspicit indagatis.

Deona consideratō

PRecipue ex diuino munere et n̄ ex nostra industria seu preparatōne/ reddimur digni mysterioz p̄cipatōe sacramētōz. **H**ec consideratio si cū sapore intimo masticez humiliabit nos vehemēter. Et p̄fecto humilitas sola est q̄ disponit ad dignificationem et preparatōne pro talis tantiq̄s hospitii in aie cenaculo susceptione. **S**cio hominē qui taliter in veritate cōperit/ nūq̄ potuisse ad quietā et serenā dispositionē celebrādi perngisse/ quousq̄ diffidens de omni sua industria et labore sollicitudine et p̄paratione p̄ confessionē aut alias/ imolauit in ara cordis/ bonē supbie. dixit q̄ in animo cōtrito et humiliato cum Daniele. Dñe nō in iustificationib⁹ meis prosterne p̄ces meas aī te. sed in tuis miserationib⁹ multis et magnis. Et rursus cū p̄pha. Ego autē in multitudie misericordie tue introibo in domū tuā. adorabo ad tē/ plū sanctū tuū in timore tuo. et silia quedā quoz aliqua scriptis inseruit. **P**lane industria n̄ra et preparatio quales agere cōueniēter possumus/ req̄runt. eis t̄n si innitimur/ fallimur et cadim⁹. aut tāq̄ si q̄s baculo arūdineo sustentet/ vacillam⁹. neq̄s habuimus i adiutorio altissimi. dū n̄ris meritis fidim⁹. vel i peccatorū sola recordatōe torq̄mur. **N**imurū si t̄n in p̄ceptōe dei celi nequaq̄s p̄mozemur. q̄ deficiēte p̄ceptōe q̄s subsistet. **F**uit cuidā p̄ somniū oīsa visio talis. **P**recipitat in cloacā erat. et a q̄dā baculo stercoreib⁹ infixo sustentari ne p̄fundaret satagebat. **A**uero bacul⁹ ille fundo ten⁹ demittebat assidue cū ferore intolerabili. senties ille piculū/ tota mēte ad dominū cōuersus/ elicto baculo/ confestim

De preparatiōe ad missam

ereptus est. Sane scia nra quantūlibet
mīda/est cloaca quedā plena stercozibz fe
dis defectuū quodidianoz. bacul' ille nra
est industria p quā emergere qrim'. sed p/
culdubio quousqz leuem' oculos in celuz
vñ veniat auxiliū nobis/quousqz fiducia
nram totā in deū iactem'/quāto plus in
nirimir solo nre industrie baculo/tāto in
pfundiorē abysuz nre prauitatis demer/
gimur z nō nisi fetorē tetrū z horridum re
portam'. ¶ Quid ergo: (diceret aliqz) tē/
prabim' ne deū. aut pleni scia peccatoz/
indeuori sordidi distracti z distpani ad sa
cramentū hoc salutiferū sub spe misericor
die soli accedam'. Dixi iā. vt agat nra in
dustria qd poterit. vt sit absqz scia pecca
ti mortalis. Sed in illa nequaqz sperem'
alioqn supbum'. alioqn maledictionē in
currim'. qui ponim' fiduciā in hoīe z car
nem brachiū nrm. Agnoscam' q' oēs in
sticie nre sunt vt pānus mēstruate aut ve
lut leprosi fascie. sup quibz stillam' quoti
die sanie peccatoz. Qua fronte igit q' ve
audacia/infectionē ad placādū deū aude
bimus oñdere. Laucam' ne poti' irritef.
Plane sic ē. Si mille annis valeret aliqz
se disponere ad dignitatē celebratiōis/nec
sic p se attingeret. Quid idcirco in breui
morula facere poteris pietura'. ¶ Inter
rogat se frequēter ille cui supra memini. si
dign' est accedere. si sufficiēter prepar'. he
sitat primū. tremiscit reformidatqz. Tādē
sic respōdet sibiūpi. Interim quātū in me
est nihil deo ppicio de certo mihi sum con
sciūsup peccato mortali. aut peccandi p
posito. peccata etiā venialia nō cōfessa ne
quaqz obsistunt. Scio etiā ex aduerso q'
iustus est dñs. qui si velit exq'rere rebemē
ter debita mea. si iniquitates obseruare. si
mecū in iudicio contēdere. neqz sustinebo
neqz potero respōdere vnū p mille. quātū/
libet lotus fuero/atrimis/confessus/lacri
mosus. Quid ista sunt. ve mihi si nō cum
misericordia magna valde diiudicet. qd
scire possum/si forte lateant me vicia mea
merui quidē excecari/qui visu meo spūali
primitus supra modū abusus sum. dñi vi
dens bonū id adimplere p̄tēpsi. ¶ Docynū
scio. q' apud dñm misericōdia est/et copiosa
apud eū redēptio. q' pietatis ei' fontē nul
la pōt nra iniq'tas euincere vel siccare. q'
si decreuerit saluare/nemo est qui cōdem
net. Precipit vt sperem in eo. z me totū in

suas manus p̄ciā. obedio vt possum. Nō
est crudelis aut mēdar. venientē ad eum/
nō eijciet foras. pronolutū suis pedibz nō
indignāter abijciet. puenit Me demū in be
nedictionibz dulcedinis/dum mihi displi
ceo. Spero equidē ipe qui cepit/pficiet. z
illuminabit abscondita tenebraz/ne vnqz
obdormiā i morte. ¶ Fornicata es o ani
ma mea cuz amatoribz tuis. Jubet pius
sponsus p os p̄beticū vt reuertaris mo/
do etiā te suscipiet. Esti miles abscesseris
cōtempseris. irriseris. te venientē nō repu
diabit. penitentē nō aspernabit. Siqz ex
hominibz talia diceret/crederes et aspira
res z accederes. deus hoc dicit. deus h̄ pol
licetur. imo deus hoc impat. z tu diffidēs
nō accedes. Nō est aliud consiliū o anima
mea. In sua igit veritate nō tua vanitate
fidens/volūtarie sibi sacrificia. ¶ Immū
da es accede mūdāda. ad fontē puritatis
incōtaminabilē. Esuris. accede pascenda
ad panē viuificū z indefectibilē. Egroras
erit hoc efficacissimū tue inualitudini me
dicamentū. Fluxū pateris nec sanari por
tes. a medicis tuis scz exercitijs. tange ple
na fide cum emorroissa Martha fm Am
bro. fimbriā vestimenti Jhu. sacrosanctā
videlicet hostiā. vt purgeris. Si p̄cissam
te sentis a serpentibz puerfarū temptatio
nū. quid restat nisi vt serpentē xpm eleua
tum inspicias. Si dicis cum p̄pha. Qua
niam vnica z paup sum ego. princeps esto
sacrosancti hui' misterij/habebis xpm co
mitem fidū z hospitē ditissimū. Lecam te
fortassis debilē z claudā p̄quereris. memi
neris qm tales ad cenā magni regis inui
tantur z intrare cōpelluntur. Lubrica sum
inquier z instabilis. sed hic panis confir
mat cor. Tristis es z anxia. sed vinuz hoc
letificat. Inquietāt te z turbant plurima.
adhere ei q' turbidos fluctus sedat. qui est
pan nra. qui ait. In mūdo pressurā. in me
pacem habebitis. Peregrinaris a dño. sed
in fortitudine cibi hui' ambulabis vsqz ad
montē dei. Quid ergo tandem formidas.
Quid expauescis o aīa mea. Quare et q'
usqz cōturbas me. Spera in deo z libera
bit te. enutriet te. non cōfundet te. ¶ Su
spirabūda forte queris. vbi est deus tuus
In h̄ certe cōuiuio. in q' xps sumit. recoli
tur memoria passionis. mēs implet grā. z
future glorie nobis pignns dat. Crede h̄
bona z simplici fide. nec curiosa disculseris

existentie moduz. sufficiat tibi q̄ nō ē hic modo alioz̄ corpoz̄/suis locis p̄mēsuratoz̄. p̄pterea vane nedicā stulte querūt aliqui. vbi capis. vbi pedes. qualis situs. q̄lis ad hostiā/partiū coordinatio vbi x̄ps esse dicitur. quarez̄ quō? Quoniā facta est in eius corpus trās substantia panis: omnipotenti virtute diuinitatis. Si nō hoc p̄prehendis. neq̄ p̄fecto q̄ntulācunq̄ rez̄ aliā/quo ad infinitas eius habitudines z̄ p̄prietates cōprehendis. da locum fidei vt meritu z̄ habeas. z̄ eā quā sine merito das nature fide: da cū laude reuelatori z̄ in ei⁹ obsequiū volens te captiua.

2 Decima cōsidera.

Non p̄pter timorē cōtaminatio nis corpis x̄pi/illud cū mundi cia corpali monemur cōtrectare. sed ad in deuotionē aut scandalum in nobis vel alijs deuandū. Consideratio ista/partū etiā instructis manifesta ē. valz̄ tamē nō mediocriter apud scrupulosos: vt si forte corpalis aliqua sordiditas/ipsis nolentibus aduenerit. recogitent ad x̄pi corpus nihil hanc attinere. seruata in animo mūdicia z̄ reuerētia sanctitatis. Fuerūt q̄ dixerant ipsam hostiā cōsecratā nullo modo in ventre n̄m comedendo demitti. sed statim in celū rapi contra expientā quotidianam atq̄ catholicā veritatem q̄ ponit corpus x̄pi vere comēdi. Fefellit eos h̄mōi cōsiderationis obliuio dum putant indignū sentire vt corp⁹ x̄pi vel hostia sacra in fetulētū stomachuz̄ n̄m deueniat. q̄si videlicet polluat̄ aut fedetur/plurēq̄ radius solaris aut spūalium substantia z̄ aliqua. Dicāt ergo si sic iudicāt more carnaliū iudeoz̄/ aut paganoz̄ cur x̄pi corp⁹ i maternis visceribz̄ z̄ secūdi na pellicula mensibus nouē obseruatum z̄ obuolutū fuerit? Debet utiq̄ ratio corrigere sensuale iudicium ne blasphemiam impiā reputemus ipaz̄ rei sincerissimā veritatē. Laueam⁹ a tali spurcicia recogitāda p̄ timorē crebrū. q̄m̄ inficit hec rememoratio plusq̄ purget Assuescat hō spūaliter spūalia diiudicare z̄ sentire. sic enī mltis z̄ varijs fantasmatū inquietantiū impudicitijs semet absoluet. Sic ea minus curabit q̄ reuera min⁹ curāda sunt. corporales loquoz̄ sordes Sic deniq̄ magis i cōscie q̄ corpis puritate p̄fider. ¶ Cōcluda

mus tandē epilogātes. vt nemo celebraturus/euidētē sibi querat certitudinez̄ sup dignificatione sua. veteret̄ in cassū. habeat illā q̄ dicta est p̄parationē z̄ sufficit. Nō cōfidat in multitudinē virtutis sue z̄ in repetitionē cōfessionis aut deuotiōis aut re collectionis serenitate. P̄dest enī fieri vt cōfessio crebra sup venialibz̄/obsit de p̄ accidēs. Quō sic? Dicā Reddit quippe aiaz̄ plus iusto sollicitā z̄ pauidā z̄ oia etiā minima timentē. vt de ipsa etiā cōfessionis impfessione trepidet z̄ vrgeat̄ itez̄ cōfiteri. Dabo tū documentū p̄ quod nulla cōfessionis mltiplicatio in quierationis causa erit Si videlicet fiat nō tanq̄ reputet̄ p̄tūc ad salutē necessaria aut ad celebratiōis illius dispositionē requisita. Sed quia ē opus bonū z̄ priuilegiatū. ad indulgentiā q̄z/ aut gr̄e augmentationē nō parū p̄ficiens. Porro diligit aia deū aliq̄n̄ necesse est et se in manus eius p̄iciat̄ alioquin se expelli a facie d̄ni z̄ repelli/iugiter timēdo. z̄ habendo deū de seueritate suspectuz̄. iugiter recurua erit ad p̄modū suū necynq̄ ad alta se subuehet Quāobrē ascensura in montē aia/ z̄ gaudiū suū imolatura cuz̄ abraam/ relinquat̄ inferius asinū suū cuz̄ pueris suis. Rudiat̄ ibi asinus. p̄strepent pueri. feda sint illic oia. nihil ad se q̄ in mōte stat (h̄ est in vertice rōnis) pertinebit. Non imp̄tinenter hoc loco visionē infere m⁹ quā h̄o petro Celestino mōstrasse memoratur/ ille q̄ docet hoīes etiā p̄ somnia sciam. visū est eidē p̄ri soporanti/ q̄ aula z̄ regiā p̄cellentissimā cū asino suo inuitat⁹ ascenderet. Dic asinus tributū ventris p̄ viā soluit. exhorruit vir purissimus z̄ abominatus est hāc nō iniquitatem sed iniquitatem. z̄ p̄gredi formidās regredi moliebatur. quousq̄ benigniter ammonitus ē voce de throno lapsa. nihil ad sui vel aule regie spūalis cōtaminationē p̄tinere id q̄ se non cōscio/naturalia necessaria que suus asellus corpulētus z̄ irrationabilis expulerat. ¶ Plane sic ē. z̄ dicā amplius. Euenit nōnunq̄. vt turbatōes pugne deordinatōes z̄ feditates/inferius sensualiter agitate/succrescere faciāt supius meritū n̄m sicut ecōtra magna vtrobiq̄ serenitas/ superbie vētū oia fūdīt̄ euertētē. repente nō nunq̄ iducit. Tūmō exinaniat se aia q̄z/ tū poterit. nec ob aliō contemplationi vltudio aut q̄eti cuilibz̄ iūstat nisi vt ap̄ se

De pollutione

exaltet deus. ac p inde magis ac magis humiliet. et in sua paruitate imo nibilitate resiliat. et resiliens cadat. et deus suscipiet eam. **Hec** via tuta est. regia et segura. **De** mu finem loquedi omnes pariter audiamus. Deu time. de te desperas. in se fides. et madata eius obserua. quod in te est non omittens. hoc est omnis homo.

Finit.

A Incipit tractatus

eiusdem de pollutione diurna.

Scripsi pridem aliqua sup ppa tione ad missam sub decem considerationibus. occasione sumpta principaliter ex materia pollutionis nocturne. **Autem** de pollutionibus que videntur accidere vigiliando. quesita sunt a me aliqua. que solent timoratas conscientias plurimum turbare. sicut frequenter ex diuersis personis vtriusque sexus tam in confessione quam extra potui perpendere. propterea consului nedum doctores in scriptis eorum super hac re. sed etiam colloquium habui cum exercitatis et discretis in confessionis materia. immo et a medicis hominum multiplicis et varie pollutionis causa inquisiui. Denique preparet se lector audire caste id quod pro castitatis cognitione necessitas cogit aperire.

Primum notabile

PResupponendum est igitur in primis quod a corpore humano defluit multiplex humor. pro meatu membrorum pudendorum que generationi deputata sunt. **Unus** est vere seminalis. alius vere vrinialis. alius quodammodo medius. qui potest appellari salinalis vel sputalis. alius additus humor presertim in mulieribus que nominatur menstrualis. et huic similis quibus masculo accidit ex infirmitate. **Porro** facile est satis cognoscere patientibus secundum vltimum fluxum quoniam scilicet ille est vere vrinialis vel vere menstrualis. **Habet** enim suam distinctionem in colore et liquiditate et talibus exeunt preterea vt communiter sine multa delectatione in membris genitalibus. presertim nisi coniungantur alie cause delectationis. sicut infra docebitur. **Ceterum** humor proprie seminalis et humor ille medius non ita faciliter secernuntur propter similitudinem in albedine et viscositate seu tenacitate et quadam spissitudine. habent nihilominus distinctas proprietates

et diuersos ortus et meatus vnde defluunt quod dearticulati cognoscere spectat ad medicos. **Est** itaque humor seminalis superfluus vltime digestionis superfluus non in qualitate sed in quantitate. **Habens** enim natura sufficientem cibum pro alimento corporis mittit ex omnibus membris quod superest ad vasa genitalia. nunc plus. nunc minus. **Et** quando superabundat ipsi nature conatur expellere tandem illud superfluum. quod fit vel in actu generationis seu concubitus. vel per evaporationes siles sudoribus. vel per aliquas fedas distillationes. quibus in somno cum somniis quibus sine somniis. aliquando cum delectatione aliquando imperceptibiliter. nonnunquam in vigilia similiter quibusdam euenit. tam voluntarie quam inuoluntarie modis valde multis. nunc ex vicio nature. nunc ex vicio culpe.

Rursus humor ille medius fit ex quadam superfluitate alimentum nedum in quantitate sed et in qualitate. quod se ineptum est nutritioni. ineptum similiter generationi. velut in salina videmus et alijs superfluitatibus defluentibus a cerebro. tam pro os quam pro nares. istis parum et rarius. et alijs abundantius et crebrius immiscet autem se talis humor medius aliquando cum vrinatone. aliquando se defluit sine cogitatione et sensu. quibus vero fit cum delectatione et pruritu quodam plus quam in vrina. que tamen vrina quibus cum inordinatone quadam erit. **Puto** etiam nihilominus quod vix aut nunquam causat iste fluxus humoris medius tale modum delectationis et concubitionis quasi totius corporis specialiter in pudendis nec ita perstrigit aut obnubilat in suo exitu iudicium rationis sicut venit in humor e vere seminali. quoniam ille humor seminalis magis digestus est et ad causationem libidinosam delectationis nisi in infrigidatione aut aliunde corruptus sit. proportionabilior inuenitur. **Habet** insuper humor iste medius quod ex leuioribus causis ac maiori facilitate mouetur ad exitum quam seminalis. presertim in mulieribus. adeo quod ex leuissimo motu corporis de loco ad locum vel inclinatione absque aliqua cogitatione et absque sensu pueniat. **Ex** effectu vero precipue per sordidationem quandam viscosam in carne sua vel in panis. **Euenit** autem facilius et non sine aliquo sensu comitante vel pruritu. dum personam dilectam siue pulchram siue turpem siue iuuenem siue senem siue secularem siue religiosam et quibus deuota aspiciunt aut tangunt aut ei arrident aut confa